

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ

Дитина, яка тупотить ніжками біля вітрини та вимагає: «Купи!» ні в кого з дорослих не викликає подиву. Ця картина знайома багатьом мамам і татам, бабусям і дідусям викликає найрізноманітніші емоції!

Дорослі зітхають: «Ну от, знову!» дорослі сердяться, соромляться, дорослі відчують напругу, провину, бажання швидше відвести дитину від спокусливих коробочок і пакетиків. Саме коробочок і пакетиків, тому що, погодьтеся, вкрай рідко побачимо дитину, яка влаштовує істерику в молочному відділі або ж поруч із ковбасою чи овочами.

.....

«Мій син погано їсть. Що б я не приготувала — все не те. Я навмисно беру його до крамниці, щоб він вибирав, що буде їсти. Який йогурт, який сирок, які сосиски, яку рибку... І що ви думаєте: абсолютна байдужість до продуктів на полиці, коли він раптом щось попросить — я тоді на сьомому небі від щастя

*(щоправда, не факт, що те, що він попросив, він удо-
ма з'їсть). Але тільки ми підходимо до каси, біля якої
він бачить полиці із шоколадом і «кіндерами», почи-
нається кошмар!»*

.....

Розпачливе «купи!» лунає біля солодощів, без-
глузких іграшок, газованої води, жувальних гумок,
«крутих» телефонів і різнокольорових незручних
кросівок — словом, усього того, без чого, на думку
дорослих, можна досить щасливо прожити. Утім,
є ще одне незвичайне «купи», що здатне заперти
у глухий кут будь-якого розсудливого дорослого —
це «купи мені щось!»

.....

*«Я все розумію: можна хотіти цукерки або моро-
зиво (я сама ласунка), можна хотіти двадцять п'я-
ту рожеву кофтинку (я теж люблю гарні речі), мож-
на випрошувати наклейки, тому що весь клас клеїть
їх в альбомчики — мода така. Але як можна постій-
но просити «щось»? Мене це «щось» просто дратує.
Тільки кудись зберуся — «Мамо, а ти мені там ку-
пиш **щось?**» Я запитую: «Що ти хочеш?» — а вона:
«Ну, щось!» Я просто лютую: у будинку — «повна
чаша», у дочки є все, чого їй бракує, чому вона така
канюка?»*

.....

Дитяче «купи» викликає у дорослих цілу бурю
емоцій, які складно пояснити. Роздратовані батьки

раптом ладні назвати своїх чад канюками, жаднюгами, розтринькувачами навіть за прохання купити дріб'язок, цілком доступний сімейному бюджету.

Або навпаки, відчувають таке незрозуміле почуття провини перед дитиною, що ладні бігти в найближчу крамницю за зовсім непотрібною річчю...

Чому ж так багато емоцій викликає це просте «купи»? Чому стільки гордості звучить у голосі батьків, які можуть сказати: «Моя дитина ніколи не випрошує»? Чому мами іноді ладні відшльопати маля, а іноді — купити все, що завгодно, тільки щоб воно замовкло? Словом, чому діти так несамовито вимагають: «Купи!», а дорослі так наполегливо (а іноді — теж несамовито) воюють із цими вимогами?

Напевно, і батьки, і діти відчувають, що за стосунками біля вітрини приховуються більш важливі людські взаємини, про які діти ще не вміють говорити словами. І розпачливі емоції стосуються зовсім не конкретної речі, а взаємин між дорослими та дітьми в родині, а можливо, і стосунків між самими дорослими...

Ця книжка — для мами й тата, бабусі й дідуса, які хочуть з усією серйозністю спробувати розібратися, чого ж потребують ЇХНІ діти, коли хочуть, щоб їм щось купили. Адже розібравшись, дорослі обов'язково зрозуміють дитину та навчать її виражати свої почуття, керувати своїми бажаннями й використовувати крамниці «за призначенням».

РОЗМОВА З ДОРΟΣЛИМИ, ЯКІ КОЛИСЬ БУЛИ ДІТЬМИ

Усі дорослі колись були дітьми. Діти в це не завжди вірять і ставлять запитання на кшталт: «Гаразд, мамо, дітей народжують мами, а хто — дорослих?» Але майже всі дорослі добре пам'ятають, що дітьми вони все-таки були. Про дитинство залишаються найрізноманітніші спогади.

Якщо попросити дорослого згадати своє дитинство, то майже кожний розповість про:

- ◇ сімейні поїздки та подорожі (море або гори, бабусине село або велике столичне місто...);
- ◇ сімейні міфи та традиції («у нас у родині на Новий рік завжди...», «у нас було заведено...», «я з дитинства вважав, що...», «ГОЛОВНИМ для моїх батьків було...» і таке інше);
- ◇ заохочення та покарання (причому іноді забувається, що ж саме «гарне» або «погане» було зроблено, але нагороди та покарання пам'ятаються дуже добре).

А ще майже кожен дорослий, згадуючи своє дитинство, напевно згадає і той (може, навіть одиничний) випадок, коли він щось просив, а батьки йому це «щось» не купили.

.....
«Коли я була у третьому класі, у моєї найкращої подруги з'явилася модна сорочка з гудзичками. Удома я несміливо сказала, що теж хотіла б таку гарну сорочку. Але мама суворо подивилася на мене й сказала, що краса дівчинки — у її охайності й розумі. Тому потрібно краще вчитися та менше думати про вбрання...»

«У садочку мені дуже хотілося каблучку із синім камінчиком. Багато дівчаток приходили з каблучками. А мені не купили. Досі прикро».

«Я нічого не просив. Мені мама колись сказала: «Просити — соромно», і я не просив. Відверто кажучи, у мене все було... Але якесь почуття незадоволеності залишилося...»

«Просто так просити в моїх батьків було даремно. Але вони завжди були дуже добрими, коли я хворів. Я просто обожнював хворіти. Щоправда, це було не дуже часто. Але тоді батьки виконували всі прохання. А все скінчилося, коли я хворів на ангіну: я попросив пістолет із пістонами, мені його купили і якимось «застали» не хворим, який лежить у ліжку, а таким, який скаче по дому й стріляє абикуди. Батько ска-